

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. XII. Dei cognitionem amoremq[ue] gignit augétve Hymnodia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

obdormiebat. In eo somno ecce sibi adstare videt S. Mauritium, illius Templi patronum, verba hæc proferentem: Cur affligeris mulier? cur tandem finem lacrymis non imponis? cui illa: A fletu numquam potero cessare, donec vita supererit, quia vnicum filium meum amisi. Addit S. Mauritius: Noli flere in posterum, quia filius tuus licet mortuus mundo sit, viuit tamen in cælesti patria, & hoc sit tibi signum: Crastina die studeas conuenire ad Preces matutinas, nam vocem filij inter Monachos cantantes obaudies; eodemq; poteris perfrui commodo, quoties ad diuina Officia in hac Ecclesia meo nomini dicata conuenire tibi licebit. His dictis euauit visio, & excitata mulier domum reuertitur, expectans magno animi desiderio matutini temporis horam, sperans effectum hesternæ visionis. Ad primum campanæ ictum pro Officio matutino mulier veniens ad Ecclesiam, expectat initium Officij, & ad prima verba Antiphonæ audiens vocem filij suauissimam, reddita est certa de salute & beatitudine prolis, & ad frequentiores diuinorum Officiorum assistentiam facta est studiosa, vt sapius filij carissimi voce delectaretur. O Felices Hymnodia studiosos, quibus parata est beatitudo æterna, cuius pignus est cantus huius vitæ!

C A P. XII.

*Dei cognitionem amoremque gignit
augétve Hymnodia.*

EX Hymnorum frequenti vsu plurima bona nobis spiritalia & temporalia prouenire sic-

H 4 ut

ut certum est, ita non erit inter postrema collo-

D. Thom. candum illud quod ab Angelico Aquinate, dicitur
2. 2. q. 91. de materia diuinarum laudum copiosè differtur
art. 1.

Amor Dei offertur, nimirum amor tum Dei tum mandatorum
ex Hymno- rum ipsius; quia ex frequentatione laudum inar-
rum usu descit animus, & excrefcit affectus in Deum lau-
cōparatur. datum, iuxta promissionem ab ipso Deo factam

omnibus suarum laudum studiosis per Hymno-
graphum: *Sacrificium laudis honorificabit me; Quasi*
illic iter, quo ostendam illi salutare Dei. quasi dicitur
rit: Quicumq; laudibus suis me honorificare stu-
duerit, maiorem inde acquireret erga me dilectio-
nem, quia ego me illi manifestabo, & communi-
cabo. Ex quo affectu addit D. Thomas orationem
longationem ab exterioribus obiectis, quæ Deum
amorem impedire conantur; quia eò magis sepe-
ratur animus à creaturis, quò magis afficitur à
Creatorem, iuxta aliam Dei promissionem per

Isaiæ 48. Prophetā Isaiam suis laudatoribus factam: *Lau-*
Qui Deum de mea infrenabo te, ne intereas. Et quod melius
diligunt, e- est, amor iste ex cantu Hymnorum haustus ac-
ius laudes desiderium, & voluntatem magis magisq; lau-
frequentāt. dandi Dilectum suum. Tali sunt ordine compara-
rata huiusmodi studia, vt cantus Hymnorum exci-
tet affectum, affectus excitatus prouocet can-
tum, & alter alterum mutuò gignat, & promoueat.

Hos affectus & effectus licet cuilibet obseruare,
etiam in alijs occupationibus ad vitæ civilis
informationem directis. Solebant rerum publicarum
Moderatores apud Græciam, vt populos ad proprias
cuiusq; Reipublicæ leges maiori affectu obseruandas
facilè & suauiter instituerent, graui Decreto præcipere,
vt à iunioribus sæpè decantarentur.

Leges ciuiles
discebantur
cantu.

cantarentur promulgatæ leges, putantes, quòd
 vsu talis melodiæ tum affectus tum memoria
 magis firmaretur. Insigne Cretenſium Decretum
 ſuper hac re deſcribit Aelianus: *Filios, ait, ex li-*
beris parentibus ortos inſſos eſſe addiſcere leges cum
melodia & concentu. eò quòd pueri faciliùs me-
 moriâ complecterentur, propter muſicæ volup-
 tatem, ea quæ diſcebant, & faciliùs etiam abſtine-
 rent ab illarum tranſgreſſione. Poſt leges Prin-
 cipum, tenebantur iidem pueri eodem ritu can-
 tus diſcere Hymnos tum in honorem Deorum
 factos, tum virorum fortium egregia facta nar-
 rantes. De hoc canendi more teſtimonium reddit
 Philoſophus in Problematibus ſuis, & Plato in
 libro Legum. Quibus concinit D. Ambroſius in
 ea verba Dauidis, *Cantabiles mihi erant iuſtifi-*
cationes tue in loco peregrinationis mea, dicens:
Quæ bene tenemus, cantare conſueuimus; & quæ
melius cantantur, melius noſtris adhaerent ſenſibus.
 Ex quibus verbis duo elicio ad rem noſtram
 apta, nimirum, quòd cantus adiuuat animi af-
 fectum ſeu ſenſum, & affectus incitat ad can-
 tum. Alterum eſt, quòd qui meliùs cantant,
 oſtendunt ſe eſſe in Deum meliùs affectos; qui
 autem magis diligunt, ſapiùs cantum frequen-
 tant, quaſi ruminantia animalia, quæ cibum ap-
 prehenſum iterùm deguſtant, pluries ad dentes
 reuocando eundem cibum iam deglutitum. Pra-
 xim horum affectuum attendere poſſumus in
 Hymnographo, qui ſicuti artem callebat muſi-
 cam, eamque uſurpans frequentabat ad Deum
 ſuum celebrandum; ita ex cantus frequentia ma-
 iores in Dei amorem progreſſus faciebat, & ex
 amoris incremento excitabatur ad cantus eiuf-
 dem

*Cantus me-
 moriam iu-
 uat.*

Aelianus
 lib. 2. Var.
 Hiſtor.
 cap. 29.

Ariſtot. in
 Problem.
 Sect. 19.
 Probl. 28.
 Plato lib. 2.
 de Legib.
 apud Eu-
 ſeb. lib. 12.
 Præp. c. 14.
 D. Ambr. in
 Pſal. 118.

*Quæ dili-
 guntur fre-
 quentiora
 ſunt in ore.*

dem iterationem, imò perpetuam continuatio-
nem: nam Psalmo 103. in medio cantu, quia di-
lectionis ardor excreuerat, testatur se nunquam
à cantu isto cessaturum, donec vita esset superflua
& ex cantu sibi promittit varios effectus exulta-
tionis & delectationis in Deum dilectum: *Canta-
bo Domino in vita mea, psallam Deo meo quia
diu sum. ecce promissio perpetui cantus, licet ca-
reà plurimùm cecinisset. Tandem sibi promittit
alios effectus in corde suo: Incundum sit ei delecta-
tium meum, ego verò delectabor in Domino.*

**Cognitio Dei confert
benignitudi-
nem mortali-
bus.**
Ioan. 17.

Ex hac dilectionis acquisitione ortum habet
Dei maior cognitio, in qua mortalium beati-
tudo consistit, iuxta illud Domini nostri Salu-
tis pronuntiatum: *Hec est vita aeterna, ut cognos-
cant te Deum verum, & quem misisti Iesum Chri-
stum.* cui pronuntiato concinuerat Propheta Ie-
remias, docens omnem mortalium gloriam

Ierem. 9.
tam esse in Dei cognitione: *Non gloriatur
prens in sapientia sua, non gloriatur fortis in for-
titudine sua, non gloriatur dives in diuitiis suis,
in hoc gloriatur, qui gloriatur, scire & nosse me.*

**Dei cogni-
tio prestat
omnibus
mundi bo-
nis, diuitiis,
sapientia
& digni-
tatibus.**

quòd in nullo ex illis tribus bonis quæ mundi
solet admirari, imò adorare, quasi apta obiecta
veræ gloriationi, sapientia, potentia & diuitiis
Dei tententia, non consistit vera gloria. Si quis
maiori esset præditus sapientia quàm Solon, si
Numa, siue etiam Salomon; si quis maiori po-
teret fortitudine & viribus quàm Iulius Cæsar
siue Alexander, siue Hercules; si quis amplius
bus potiretur diuitiis quàm Cræsus, aut Cræsus
non ideò poterit verè gloriari: nam ista apud
Deum nihili fiunt, sed magis æstimatur vnica
diuinæ cognitionis gradus quàm thesaurorum
omnium

omnium coaceruatio, quàm potentiaè amplitudo, quàm scientiarum omnium possessio. *In hoc gloriatur, qui gloriatur, nosse me.* Ex Hymnodiaè igitur vsu tantum nobis bonum tantamque gloriam proficisci testatur non semel Dauid, qui id in se expertus dixit ad Deum suum: *In quacumque die inuocauero te, ecce cognoui, quoniam Deus meus es.* quasi dixerit: Ego quidem licet ex oratione & Psalmis, dum inuoco te, multa semper referam beneficia insignia, quod tamen mihi frequentius experior, quòdve carius reputo, est certissima comparatio noui luminis ad te Deum meum cognoscendum; quòd scilicet verus Deus meus sis, omne bonum meum, Deus, inquam, meus, & omnia, vti postea cognouit & confessus est Seraphicus Franciscus. In hac cognitione iucundabatur cor Dauid, deliciabatur Franciscus.

Si ad colloquendum cum Deo in Hymnis quales decet accederemus, certi sumus, quòd inde tantas ardoris flammis splendorisque radios reportatemus, vt quasi tot soles populis, qui nobiscum agunt, videremur. Nouimus aliquando seruum Dei Moysen, qui à Deo constitutus fuit primum Sacerdotum exemplar, postquam è confortio Dei habito per orationem in monte rediit ad populum, emisisse talem radiorum coruscationem à facie, vt Israëlitaè intendere non possent illam. Eandem felicitatem lucis & ardoris visam esse in Domino nostro Seruatore narrant Evangelistæ, dum ab oratione descenderet ad discipulos de monte Thabor, tunc enim resplenduisse dicitur facies eius sicut sol. Quia in Ecclesia nostra viget Hymnodia, quæ ardoris amorem & cognitionis splendorem confert dignè psallentibus,

Psal. 55.

Ex colloquio Dei animus reportat lumen & ardorem.

Exod. 34.

Matth. 17.

Luc 9.

Apoc. 12.
Ecclesia est
mulier illa
sole vesti-
ta visa à
Ioanne.

Hora Ca-
nonica se-
ptem sunt
mystici Pla-
neta.

Psalmi sunt
thesaurorū
fodina.

Psal. 118.

Hymnodia
usus est
torcular
diuini a-
moris.

bus, forsan visa est à Ioanne in Apocalypsi
Ecclesia amicta sole, coronata stellis, & calce-
luna. His duabus perfectionibus donatur à D-
laudibus celebrato Ecclesia sponsa. Ad quod
gnificandum, non modicum confert ipse ordo
numerus horarum Hymnodiaē adscriptus. Ne
septem horæ diuino datæ Officio septem comp-
rari possunt cæli Planetis, per quos vniuersus
ferior orbis regitur atque disponitur in suis
fectibus, maximè ad vitam vegetantem & ma-
malem pertinentibus. Vnde possumus asserere
quòd, siue in Ecclesiam siue in ministros, de-
uatur ab his septem mysticis Planetis Hymnodia
Canonicarum lumen & calor, lumen cogniti-
nis & calor amoris, in quibus duobus effectibus
vita spiritualis consistit & durat.

Qui cupit in Dei cognitione & amore profici
re suauiter, dignè, vel saltem non indignè, in-
quentet sacram Hymnodiam. Ex hac, quali
fodina copiosa, eruet thesaurum non aurum
gemmarum materialium, sed affectuum & cog-
nitionum spiritualium, quæ super omne aurum
& super omnem gemmam æstimantur à Dauid
Dilexi mandata tua, super aurum & topazium.
Qui aliquando à Deo donabitur opportunitate
auxilijs, inueniet huiusmodi thesauros cog-
tionis & ardoris, omnia enim verba Hymnodia
valida & efficacia sunt ad Dei cognitionem &
lectationem excitandam. Hæc Hymnodia est
lud celebre torcular in vinea patrisfamilias
ætum ac positum, quo suauissimum diuini a-
moris mustum exprimitur in corde psallentium.
que psallentes ad vberiore huius pretiosissimi
musti expressionem frequentius excitentur & ex-
liciantur.

liciantur, voluit Deus quosdam Psalmos, insigniores præsertim aptioresque ad huiusmodi amoris actus eliciendos, inscriptum ferre pro titulo proprio nomen *torcularis*, vt conspici licet ante Psalmum 8. qui, vt statim dicemus, flammam emittit amoris; item ante 80. qui diuini amoris feruet iubilo; & ante 83. qui eiusdem amoris renouat affectus, suspiria, lacrymas. inscribuntur enim isti Psalmi hoc titulo, *Pro torcularibus*. Nos certè stulti declarabimur coram Deo, cum temporis horas, dies noctesque infumamus in voluminibus versandis, vt diuinarum perfectionum cognitionem assequamur, nec amplectamur, quæ habemus ad manum, media aptiora & faciliora ad hunc finem obtinendum. Experientia docet quotidiana, quòd nec à disceptationibus, nec à lucubrationibus, nec à quibuscumque scholasticis exercitationibus obtineatur ea cognitio (sermo est de effectibus, qui vt plurimum eueniunt in hac re) ad diuinos commouendos ardores opportuna, quam animi virtutis sectatores concupiscunt, & quærunt. Ex scholis, vt plurimum, tum præceptores tum discipuli hauriunt Dei ac diuinorum cognitiones quasdam frigidas, languidas, ieiunas, sistentes in solo intellectu, qui huiusmodi delectatur curiosis illustrationibus, quæ voluntatem non afficiunt: at in cantu Dauidicorum Hymnorum, quasi in ardentissima fornace, inuenit animus pius tot flammam, quot verba ignem amoris spirantia, voluntatem & cor canentium inflammantia. Si quorundam psallentium animus nullum nihilominus sentiat ardorem ex cantu Hymnorum, id non Psalmorum modicæ virtuti, sed sui ipsius ineptæ

ineptæ

ineptæ dispositioni est tribuendum. Sicut neque ligna, quamuis combustioni sint destinata à natura, statim ignis applicati vim experiuntur et cacem, nisi priùs sint opportunis præparata opulitibus. Multi psallentes de se ipsis poterunt

D. Bernardi humilis sensus.

D. Bernardi lib. de Confider. c. 35.

berè vsurpare verba illa quæ diuus Bernardus sensu humilitatis de se ipso pronuntiabat: *Cantavit me Deus in loco voluptatis, in domo ubertatis, in paradiso deliciarum; ego verò miser & miserabilis inter mensas epulantium fame pereo, in terra fontem sitio, ante ignem algeo, & ad neutrum manus extendere volo, tam piger sum & desidiosus.* Verè quot ex religiosioribus Ecclesiasticis sua, pigritia & ignavia sua priuantur variis libris & librisque cognitionibus & illustrationibus, quibus item ignitisque animi affectibus, quos facile possunt obtinere, si Hymnodiam ritè frequentant. Sæpè dum simpliciores ardent, sapientiores dormiunt; dum illi conuiuantur, isti famescunt & desidiosunt. Utinam ad nos ipsos aliquando redeamus cognoscentes nostras miserias, & tandem ad fontes cognitionis & amoris diuini fontes deum statuamus.

Fontes diuini amoris viuos, veros iugescerentem appello Psalmos Dauidicos; quia alibi obiciuntur menti omnia illa obiecta quæ ad motum excitandum in voluntate sunt opportuna. Tria docebat diuus Ioannes Chrysostomus amoris principia (quæ in re minimè discrepant à Philosphis, sed eadem continent) pulchritudinem, beneficia & amorem: hæc, inquam, sicuti in Deo vnita esse quisque fatebitur, à Dauidicis verbis tanta obiciuntur claritate p-

D. Chrysostomi in Psal. 41. Amoris tria principia.

lentibus piis, ut animus nequeat ab amoris vi subtrahere seipsum. Et quidem quod attinet ad pulchritudinem, nullus aut Pictor egregius suis coloribus, aut insignis Orator sua eloquentia describere unquam valebit pulcherrimas diuinæ naturæ dotes ea felicitate ac facilitate, qua in suis Hymnis describit & exhibet Hymnographus. Qui probè nouerunt corporum pulchritudinem non in vna tantum simplici qualitate, sed in ordinata quadam & concinnè disposita plurimum colorum, tum partium, tum lineamentorum aggregatione esse firam, intelligent quoque tum in quibus rebus constituenda sit pulchritudo in re spiritali, præsertim in diuina natura, *Pulchritudo diuina natura qualis.* nimirum in plena omnium perfectionum, quas Attributa vocant Theologi, aggregatione, absque vlla imperfectionis leuissima macula, siue umbra; tum etiam vim descriptionum quas David oculis obiicit psallentium: numquam enim de Deo profert verbum, quin aliquam eius celebret perfectionem ab omni imperfectionis suspicione liberam atque immunem. Passim, ac ferè in singulis Hymnis, modò potentiam extollit nullo *Potentia Dei quarta.* neque loco, neque tempore neque re circumscriptam, nulli obnoxiam labori: nam *ipse dixit, & facta sunt; ipse mandauit, & creata sunt, omnia faciens quæcumque voluit in celo, in terra, in mari, & in omnibus abyssis.* Modò sapientiam re- *Sapientia Dei qualis.* colit nulli expositam ignorantia, siue obliuioni; omnia perlustrantem, etiam corda & renes; omnia cognoscentem, nouissima & antiqua; nullis obrutam tenebris, sed semper in luce, noctesque repurantem sicut clarissimam diem; hominum consilia & cogitationes de longè, & antequam

*Imperium
Dei quod.*

quam fiant, intelligentem; cuius nondum fuerit nec sit futurus certus numerus, nec determinatus finis. Aliquando imperium ac maiestatem celebrat, cuius magnitudo, latitudo, felicitas absque limite cælum, terras, abyssos & tempora complectatur; cuius gloriam enarrant cæli & firmamentum; cuius sublimitatem loquantur omnia opera omnesque Sancti; cuius dominatio a

Dei æternitas qua.

tissimè diffusa. Aliquando æternitatem proponit, cuius nullum unquam fuerit initium, & nihil minus ab ipsa originem sumpserint cetera omnia, siue in cælis, siue in terris, siue sub terra existant; nec unquam sit visura finem, sed eadem permanens semper sine vilo annorum defectu, & sine vlla temporis in seipsa successione. Modum sanctitatem purissimam, pietatem suauissimam, misericordiam absolutissimam, veritatem firmissimam, fidelitatem inuariabilem, prouidentiam copiosissimam, bonitatem dulcissimam, nominatim tandem, oculos, verba, manus, gressus, cogitationes, affectus, consilia, mandata, opera perfectissima proponit, & dignis exultat præconiis, ut inde concipi debeat Deus iste pulcherrimus & maximo dignus amore; cui meritò, ob tantam præcipuam causam tam excellentis pulchritudinis, omnes animi generosi seipsum perfecte deuocent, eiusque suauissimo amori regendos tradant, dicentes: *Specie tua & pulchritudine tua intende, prospere procede, & regna.* Animus namque pius has expendens perfectiones, vim ferre nouit inferri, ut se tantæ pulchritudini totum resignet. quod corporum pulchritudini nonnulli adscribere dicentes, eam esse humani cordis ty-

Pfal. 44.

Pulchritudinis vis magna.

rannidem

rannidem suauem; quia ferè cogat & rapiat ad se intuentium oculos & affectum, id meliùs atque perfectiùs experiuntur pij psallentes in vsu Hymnodia: nec enim cohibere seipsos valent à suspiriis aliisq; vehementioribus affectibus erga hunc cognitum pulcherrimum Deum, quem Hymnorum deuoto cantu concelebrant.

Beneficiorum item ad conciliandum amorem vim nullus poterit negare. Solent enim, vt omnibus notum est, beneficia, quasi validissimæ catenæ, animum, etiam nolentem, ad amorem pertrahere benefactoris. Quid quæso obtinebunt in animo iam volente? quid in amante? nouerunt omnes, quòd Dauid sibi met præscribebat grauissimo decreto iugem diuinorum beneficiorum recordationem, vt validiùs excitaret animum ad varios amoris actus erga suum benefactorem, dicens: *Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius.* enumerans deinde celebriora sibi ab eo collata beneficia: *Qui propitius* Ibidem.
tur omnibus iniquitatibus tuis; qui sanat omnes infirmitates tuas; qui redimit de interitu vitam tuam; qui coronat te in misericordia & miserationibus; qui replet in bonis desiderium tuum. Quod magis ostendit hanc veritatem illud est, nempe præcipuos Psalmos, ferè dixerim omnes, continere pro acceptis beneficiis varias benedictiones & laudes Deo benefactori oblatas, quemadmodum alio diximus loco. Recoluntur enim frequentissimè beneficia siue gratiæ, siue naturæ, siue omnibus communia, siue populo Hebræo particularia, siue Synagogæ siue Ecclesiæ præstita, siue Dauidi propria, siue cui libet iusto opportuna, siue antiqua siue recentia. Hæc, inquam, beneficia li-

Beneficiorum valida vis ad amorem.

bens ac frequens recolit S. David, tum ut bene-
uolo suo Benefactori rependeret grates, tum
seipsum magis magisque excitaret ad eum dili-
gendum & colendum. ad quam rem ipse ab-

Pfal. 12.

quando cecinit: *Exultabit cor meum in salu-
tuo; cantabo Domino qui bona tribuit mihi, & psal-*

Pfal. 58.

lam nomini Domini altissimi. aliàs autem: Ego au-

tem cantabo fortitudinem tuam, & exultabo ma-

misericordiam tuam. Quia factus es susceptor me-

& refugium meum in die tribulationis meae. Ad-

meus tibi psallam, quia Deus susceptor meus es, De-

meus misericordia mea. Quare psallentium me-

cum passim habeat obuiam beneficiorum di-

norum recordationem, verbis opportunis a-

morem eliciendum propositam, quomodo in-

excitabitur ad actus dilectionis erga talem Ben-

factorem? neque lapides ipsi, quamuis durissi-

mi, possunt latentem continere ignem, si fer-

alicuius validis pulsantur ictibus. Cogitur cer-

animus quilibet, etiam frigidus (si attentè can-

quæ lingua profert) tantorum recordatione be-

neficiorum quasi validissimis ictibus pulsatus

emittere actus dilectionis ignitos, saltem simi-

les, si quandoque etiam non ardentiores iis quæ

Psalmus offert decantatus.

Amor tandem amorem & exigit, & elicit. Sicut
qui diligunt, diligere utique merentur, & debent,
ita qui cognoscit se diligere, cogitur diligenter dili-

*Amor pa-
rit amo-
rem.*

1. Ioan. 4.

enim, iuxta doctrinam dilecti Apostoli Ioannis
nos

nos diligere Deum, nisi prior ipse diligeret nos; certissimè quoque nouimus, hunc diuinum erga nos amorem sæpè sapiùs nobis à Dauidè personam modò propriam, modò Ecclesiæ, aliquando iustorum agente, in suis Hymnis commendari: nam omnes Psalmi describunt Deum tali ac tanto erga nos amore ardentem, vt cogitationes, consilia, affectus, cor, voluntatem, potentiam in eorundem felicitatem defixerit. Hinc voces illæ tenerrimi affectus Deum compellantes benignum, suauem, dulcem, re-ctum, misericordem, passim vsurpatæ. Hinc aliæ non dissimiles voces, forsan etiam suauiores, pronominis *mei*, additi nominibus Dei, *Deus meus, refugium meum, virtus mea, fortitudo mea, pater meus, Rex meus, saluator meus, liberator meus, redemptor meus, susceptor meus, adiutor meus, gloria mea, spes mea, misericordia mea, pars mea, Deus cordis mei*. Hinc illæ lacrymæ ac suspiria anhelantis ad vnionem huius diuini amantis:

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum; ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitinit anima mea ad Deum fortem vitium, quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, Vbi est Deus tuus? Hinc voces illæ admirantis tantam Dei suauitatem erga nostram exaltationem: Domine Dominus noster quàm admirabile est nomen tuum in vniuersa terra! Quid est homo, quòd memor es eius, aut filius hominis, quoniam visitas eum? Minuisti eum paulominus ab Angelis, gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum.

Psal. 41.

Psal. 8.

ris diuini voces, imò flammās constitutus, poterit earum vim minimè experiri? quomodo non eliciet eosdem amoris actus à Dauide exhibitos, sicut profert eadem verba ab ipso prolata? quomodo non excitabitur ignis psallentium ab igne Psalmorum? Nouerunt practicè hos effectus illi psallentes, qui alacres chorum frequentati inuiti ab eodem abstrahuntur. Nouerunt, qui huiusmodi sanctorum affectuum degustata dulcedine, lambebant labia, quasi colligentes diuini amoris reliquias ex præcedente cantu ori præstas, vti de Seraphico Francisco testatum prædiderunt Scriptores. Nouerunt, qui graui delectatione sanciuere, Psalmodiam esse opus Dei cuiuscumque operibus à Religioso viro prærendum, quemadmodum iam diximus fuisse sancto Patriarcha Benedicto sancitum. Hæc percipiunt, qui communem in choro Psalmodiam refugiunt, nimis addicti aliis studiis, quæ iactant præferenda huic sanctissimo operi Dei, qui item verbo scriptisq; docere haud erubescunt, in vsu Psalmodiæ veros actus dilectionis non exerceri, putantes sibi tantum ac suis occupationibus apertos effluere diuini amoris fontem, psallentibus autem in choro esse clausos et siccos. Pugnāt istæ doctrinæ cum sensu omnium insigniorum Doctorum, qui de re spiritali scribentes, vt animos diuini amoris cupidiores forment circa modum faciliorem peruenire ad aliquem huius sanctæ dilectionis gradum, et progrediendi in eiusdem acquisitione, vel illius magis magisque augendi in infinitum, suadent vsum selectiorum Dauidis Psalmorum, quamuis priuatum; cum tamen, vti sumus in ter-

Libro dicturi, publicus cantus rectè expletus pluribus præster perfectionibus priuata recitationi. Pugnans huiusmodi doctrinæ cum ipsa veritate, quæ luce meridiana clarior innotescit ex sola cognitione Dauidicorum verborum, quæque non nisi à maximè cæcutientibus, vel aliqua passionis caligine oppressis potest negari. Qui nulla premuntur passione, rectè ac sincerè ratiocinantes dicunt, Hymnos Dauidicos esse Cantica verè amantium Deum, directa ad Dilectum, plena suspiriis, accentibus & affectibus, frequentata nocte, summo manè, meridie & vespere, ne isti erga dilectum Deum sint inferiores amanti-
 bus profanis, qui dilectas creaturas student canticis honorare, ac salutare musicis.

*Psalmi
sunt Can-
tica aman-
tiū Deum.*

Huius generis amor ex sacris haustus & nutritus Hymnis, non semper otiosus lateret in corde psallentium piorum, sed viridus & efficax opportunò se prodit tempore, varia præbens signa sui ipsius: quapropter non tantùm varios elicit actus erga Deum, quem impensè colit; sed propter eundem Deum, ad proximi spiritualem vtilitatem impigrè curandam se conuertit, tradens quoque, si veget necessitas, animam suam pro eodem proximo. Hic amoris effectus, iuxta regulam à Domino nostro Seruatore traditam, est supremus sanctæ dilectionis gradus: *Maiorem* Ioan. 15.
hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis. In quo genere altissimæ dilectionis resplenderunt omni ætate, & in dies resplendent, Religiosorum ordines, vitam mixtam & publicam in choro Hymnodiam profitentes. Possimus hoc loco testificari, quæ ab huiusmodi Religiosis pro beneficio spiritali proximorum

Sanissima
pestis Me-
diolani an-
no M. DC.
XXX.

exhibita sunt anno proximè elapso M. DC. XXX. dum funestissima pestis Mediolani, ac in tota re Insubria, ac in aliis proximis ciuitatibus gra-
saretur, quæ plura centena depauit hominum millia. Cognouerunt ista loca, imò & plura
stata sunt caritatem quam viderunt haud mediocrem in omnibus prædictis Ordinibus: inter quos, si licet aliquid de nostro Clericorum Regularium Paulinorum dicere particulare, scimus præter eos, quos ad hoc pium caritatis officium erga peste laborantes præstandum elegerant superiores, alios quàm plurimos generosè se sponte per litteras, & coràm obrulissè admodum Reuerendo nostro Patri Præposito Generali, veniam postulâtes omnem suam operam præstare peste infectis. Quare ipsemet Pater Generalis in sua epistola, quam hoc tempore ad vniuersam scripsit Religionem, vt omnes nos excitaret ad communes Deo fundendas preces, aliâque pietatis & pœnitentiæ opera facienda, potuit testari hanc oblationem sequentibus verbis: *At quid facis an mihi nota haud est illa caritas sancta qua vestris ardet pectoribus? numquid ego conscius sum, quàm multi ex vobis, haud sine magna conplatione & adificatione mea, postulaueritis à me veniam Sacramenta sancta ministrandi & in seruitute peste laborantibus? quamobrem ego statui superedere adhortationibus, cum vos videam adeo excitatos & feruidos, vt multis potiùs freno quàm stimulo sit opus. Qui itaque hanc obtinuerunt veniam (quæ minimè pauci fuere) strenuè in hoc caritatis officio laborantes, aliorum salutem amori propria vitæ prætulerunt. Horum multi, nimirum vni viginti, intra caritatis brachia, cuius opus exerce-*

bant, ad cælestem, vti piè credimus, vitam sunt translati: alij à contagioso morbo, quem contraxerunt, conualescentes, sunt, ad maiorem meritorum comparandam sibi copiam, à Deo reseruari. Exigere alicui videbitur hic locus à me, vt explicem, quomodo Hymnorum cantus, qui ad Religionis spectat virtutem, possit adscribi caritati: verùm quia de hac re iterùm redibit sermo Eod. Libro opportunior, cùm à calumniarum falsitate Hym- cap. xxix. nodiam vindicabimus, ad eum differam locum hanc explicationem; In præsentia satis sit ostendisse maximos progressus, quos in cognitione & dilectione Dei acquirenda offert rectus Hymnodia publicæ vsus.

CAPVT XIII.

*Hymnodia est communium calamitatum
validum præsidium.*

TANTA est Hymnodia vis apud Deum, vt illam semper vsurpauerint omnes viri pietatis cultores tempore grassantium calamitatum, siue belli, siue incendij, siue pestis, siue nimborum, siue quarumcumque malignitatum mortales infestantium; quod nunc à nobis videbitur, nisi in omnibus, saltem in præcipuis calamitatum generibus, quæ aliquando Rempublicam fidelium exagitantia fuere à piis animis Hymnodia vsu penitus ablata. A bellorum exordiar calami- *Bellorum* *incommoda* *sunt ceteris* *grauiora.* *2. Par. 20.* tate, quæ semper inter grauiores humani generis afflictiones primum sibi vsurpauit locum, sed Hymnorum pio vsui coacta est statim cedere. Id vidimus in antiqua Ecclesia. Narrat sacra Histo-
ria,